

verne, at den hele Fremgangsmaade, Udvalget har foreslaaet, ved at capitalisere Fæsteretten, ikke var anvendelig paa en bortfæstet Selveiergaard, idet nemlig Pantnaverens Ret her gaaer foran for Fæsterens. Saaledes fandt man det nødvendigt at skjelne imellem slige Gaarde og det egentlige Fæstegods; men jeg maa for mit Vedkommende tilstaae — og det er dette, der har været Gjenstand for forskjellige Anskuelser i Udvalget — at jeg troer, at denne Adskillelse ogsaa uden Hensyn til de øvrige optagne Bestemmelser i Loven er fuldkommen rigtig og retfærdig. Det kunde vel synes, at Forholdet er lige, naar man har en Fæster paa det egentlige Fæstegods og en Fæster paa en Selveiergaard, og det er vistnok ogsaa sandt, at disse to Fæsteres Stilling i mange Henseender er den samme; men det er dog, som jeg troer, mere en ydre Lighed, medens der er en meget væsentlig Forskiel i Forholdets hele indre Beskaffenhed, saa at man ingenlunde, fordi man finder det stemmende med det almene Vel og med Retfærdighed, at en Tvangslov anvendes med Hensyn til det egentlige Fæstegods, derfor ogsaa skulde ansee dens Anvendelse med Hensyn til Selveiergaarde, som ere bortfæstede, for retfærdig. For det Første forekommer det mig klart, at dette sidste Forhold egentlig endog ligger udenfor hele Foranstaltningens Diemed. Dette er nemlig, at Fæstegodsset skal gaae over til at blive Selvetendom; men en saadan Foranstaltning behøves ikke med Hensyn til bortfæstede Selveiergaarde. De ere allerede Selveiergaarde, og i det Dieblif, at en saadan Gaard bliver fæsteledig, kan Eieren træde til og bruge den som Selveiergaard, og der behøver altsaa ikke nogen Tvangsforanstaltning for at faae den til at gaae over til Selvetendom. For det andet er Eierens Stilling i begge Tilfælde ogsaa høist forskjellig. I det ene Tilfælde er det en Godsseier, der har Fæstegods, som han ikke selv maa bruge, men som han skal bortfæste; i det andet Tilfælde er det en Eier, der selv kan tage Gaarden i Besiddelse, naar den er fæsteledig, og bruge den, men blot i de Tilfælde, hvor han af en eller anden, maafee tilfældig og temporair, Årsag ikke kan gjøre dette, skal bortfæste den ifølge Placaten af 7de Juni 1806. Denne Placat er derfor

heller ingenlunde saa bindende, som Fæstelovgivningen er med Hensyn til det egentlige Fæstegods. Der er udtrykkelig sagt i Placaten, at der, naar Omstændighederne tale derfor, af Rentekammeret, nu Indenrigsministeriet, kan gives Dispensation fra samme, og, saavidt mig bekjendt, kunne disse Dispensationer faaes uden store Vanskeligheder, og jeg troer endog, at man paa flere Steder, under de offentlige Autoriteters Vane, hyppigen har bortforpagtet saadanne Gaarde paa kort Tid, uden at det stærkt påasees, at Placaten overholdes. Hvad endelig de to Fæstere angaaer, saa er deres Stilling ogsaa meget forskjellig; den ene Fæster sidder paa en Gaard, som han veed efter Lovgivningen skal bortfæstes, naar hans Fæsteret ophører, hvor han altsaa har en rimelig Ud sigt til, at et Barn eller anden Slagting af ham kan faae den, og den anden derimod sidder paa en Gaard, som han veed kun er bortfæstet af tilfældig Årsag, og som i det Dieblif, at Fæsteledighed indtræder, kan tiltrædes af Eieren selv og benyttes af ham som Selveiergaard. Det er end ikke blot Eieren, der saaledes kan tiltræde den; men, naar den er pantsat, forend den bliver bortfæstet, saa kan Pantnavereren endog faae Fæsteren udsat for Fæstetidens Ud løb, naar han ikke paa anden Maade kan komme til fuldstændig Betaling. Der er derfor ogsaa i Lovgivningen gjort en væsentlig Forskiel imellem den Fæstetvang, der finder Sted med Hensyn til det egentlige Fæstegods, og den, der efter Placaten af 7de Juni 1806 finder Sted med Hensyn til Selveiergaarde. Dette fremtræder meget stærkt i Forordningen af 15de Mai 1834 § 2, hvorefter Fæsterne bleve tillagte Valgret og Valgbarhed til Stænderne; men der staaer tillige, at det kun var Fæsterne paa det Gods, der efter Loven og Anordningerne skal være overladt til Fæstere, som erholdt denne Ret, hvorimod Fæstere, der sad paa Selveiergaarde, ikke erholdt samme, men den tilkom Eieren, som selv beholdt Valgretten og Valgbarheden. Denne Forskiel er ogsaa erkjendt i de Love, der handle om Pantfættelser. Da Eieren af egentligt Fæstegods er forpligtet til at fæste bort, saa kan det, han saaledes er pligtig til efter Lov og Anordninger at foretage, heller ikke præju-